

MURABBIY
ILMIY-MA'RIFIY JURNAL

“**MURABBIY**”

**ILMIY-MA'RIFIY
JURNAL**

Issue:2 2021

<https://science.jspi.uz/>

Chief Editor:

S.Nazarkasimov, Doctor of Philosophy (Ph.D) in Sociology, Vice-Rector of Jizzakh State Pedagogical Institute, Uzbekistan

Deputy Chief Editor:

A.Turaev, senior teacher of Jizzakh State Pedagogical Institute, Uzbekistan

Members of the editorial board:

Sh.S.Sharipov - Professor
B.M.Ochilova - Professor
D.Khodjimetova - assistant professor
A.Pardaev - assistant professor
M.N.Khoshimkhonov - assistant professor
A.I.Saidkasimov - assistant professor -
F.K.Akhmedov - assistant professor
B.E.Toshboev - assistant professor
I.N.Akhmedov - PhD
D.Salimova - PhD
N.N.Alimov - assistant professor
M.Saidov - Ph.D.
X.Maxammadiev - teacher

Editorial Representative:

Abrar Turaev
Jizzakh State Pedagogical Institute,
Uzbekistan
Phone: +998933091877
e-mail: ijtimoiy2017@mail.ru

**ONLINE ELECTRONIC
JOURNAL**

“Murabbiy” ilmiy-ma’rifiy jurnali
“Mentor” scientific-educational
journal

Научно-просветительский
журнал “Наставник”

Indexed By:

Published By:

<https://science.jspi.uz/>

Jizzakh State Pedagogical
Institute, Uzbekistan

MUNDARIJA / CONTENTS / СОДЕРЖАНИЕ

№	MUALLIFLAR/ AUTHORS / АВТОРЫ	MAQOLA NOMI/ ARTICLE TITLE/ НАЗВАНИЕ СТАТЬИ	SAHIFALAR/ PAGES/ СТРАНИЦЫ
1	Н.А.Шермухамедова	Даврнинг руҳи ва таълим тизими ислохотларининг мутаносиблиги	4-10
2	С.С.Агзамходжаева	Аёл маънавияти – ҳаёт зийнати	11-16
3	О.М.Ғайбуллаев	Ёшларда диний бағрикенгликни шакллантиришнинг фалсафий моҳияти	17-20
4	Г.М.Тўраева	Юксак маънавият маъсулияти	21-28
5	Ф.Б.Файзиёва	Ёшлар кибер ижтимоийлашуви амалий социологик тадқиқот объекти сифатида	29-32
6	Ф.Маматқулов	Шахс камолотида маънавиятнинг ўрни	33-38
7	А.А.Қамбаров	Ёшларни маънавий-ахлоқий таҳдидлардан ҳимоя қилишда диний ислохотлар масаласи	39-42
8	С.Э.Ибрагимов	Баркамол авлодни шакллантиришда ғўзаллик тушунчасининг ахамияти	43-47
9	И.М.Арзиматова	Глобаллашувнинг ёшлар маънавий тарбиясига салбий таъсири	48-51
10	Г.Х.То`раева	Globalashuv sharoitida yoshlarda axborot istemoli madaniyatini shakllantirish va rivojlantirish masalalari	52-55
11	У.Б.Муҳаммадиев	Маънавий-ахлоқий таҳдидларга қарши курашиш ўзликни англашдадир	56-60
12	Н.Алиматова	Глобаллашув шароитида ёшлар онгида миллий ғояни шакллантиришда интеллектуал кадрларнинг роли	61-65
13	S.A. Pilyak	Analysis of the concept of identity in the context of cultural heritage interpretation	66-71
14	Н.Тангиров	Ижод жараёнининг фалсафий таҳлили	72-75
15	М.Мамажонов	Глобаллашув ва маънавий таҳдидларнинг моҳият-мазмуни	76-78
16	Б. Б. Жалолов	Зардуштийлик таълимоти манбалари таҳлиланализ источников учения зороатризма	79-82
17	Ф.Абдусаматов	Ёшлар тарбиясида ислом омили	83-86
18	А.А.Абдурахмонов	Давлат ва жамият бошқарувида ёшлар муаммоларини ҳал қилишнинг устувор йўналишлари	87-91
19	M.Nabiyev	Globalashuv sharoitida ijtimoiy-ma’naviy qadriyatlarga asoslangan mafkuraviy	92-96

		tarbiyaning ahamiyati	
20	М.Маматмусаева	Глобаллашув шароитида мафкуравий тарбиянинг ўрни: муаъммо ва ечимлар	97-101
21	Н. Davlatova	Jizzax vohasi tojiklari: an’anaviy turmush tarzi va urf-odatlari	102-108
22	З. Миркомилова	Глобаллашув: манфаатлар ва зиддиятлар	109-114
23	С. Музаффаров	Миллий ахборот хавфсизлигини таъминлаш маънавий ҳаётнинг долзарб вазифаси	115-118
24	С. Тоштемирова	Глобаллашув шароитида маънавиятни шакллантиришда диний бағрикенгликнинг аҳамияти	119-121
25	С. Каримов	Шахснинг ҳаётий мақсадлари ва уларнинг ижтимоий аҳамияти	122-124
26	А. Э. Зиётова, Э. А. Бозоров	Глобаллашув шароитида маънавий-ахлоқий таҳдидларга қарши курашда таълим-тарбия муассасаларининг вазифалари	125-129
27	А. Ш. Эшмуҳаматов, Ж. Хушбақов	Амир Темур салтанатининг вужудга келиши	130-133
28	А. Пармонов	Ёшлар ватанпарварлиги - хавфсизлик ва барқарорликни таъминлаш кафолати	134-140
29	П. Қулматов	Шах маънавиятини шакллантиришда ота-она масъулияти	141-144
30	Ш. Ж. Хашимов, С. Х. Хашимова	Маънавий глобаллашув, ахборотлашган жамият ва ёшлар тарбияси	145-148
31	А. Холбоев	Ёш авлодни юксак маънавиятли шахс қилиб тарбиялашнинг назарий – педагогик асослари	149-154

ГЛОБАЛЛАШУВ ВА МАЪНАВИЙ ТАҲДИДЛАРНИНГ МОҲИЯТ-МАЗМУНИ

Мамажоновна Маъмура - Қувасой педагогика ва иқтисодиёт коллежи ўқитувчиси

Айни пайтда таъкидлаш жоизки, барча соҳаларда бўлганидек, глобаллашув бугунги кунда маънавий маданиятлар, уларнинг ўзаро таъсири бўйича ҳам катта муаммоларни, бу таъсирнинг замонавий восита ва усулларини вужудга келтирди. Глобаллашув жараёнининг маданий аҳамияти, унинг янгича муҳитни шакллантириши, миллий ва минтақавий муаммоларнинг жа-ҳон муаммоларига айланиши, давлатлар ва халқлараро интеграция ва ҳамкорликнинг кучайиши, турли кадриятларнинг умуминсоний негизда уйғунлашуви, цивилизациялараро мулоқотнинг янги сифатга айланишини таъминловчи ижобий хусусиятлари мавжуд.

Шу билан бир қаторда бу жараён минтақалар, инсон ва жамият фаолиятининг кўпгина соҳаларини қамраб олмақдаки, онгли равишда унинг сиёсий оқибатлари кейинги ўринга сурилиб, асосан иқтисодий жараён тарзида талқин қилинмоқда. “Айни пайтда ҳаёт ҳақиқати шуни кўрсатадики, - деб ёзган эди Ўзбекистон Республикаси Биринчи Президенти И.А.Каримов, - ҳар қандай тараққиёт маҳсулидан икки хил мақсадда – эзгулик ва ёвузлик йўлида фойдаланиш мумкин. Агарки башарият тарихини, унинг тафаккур ривожини тадрижий равишда кўздан кечирадиган бўлсак, ҳаётда инсонни камолотга, юксак марраларга чорлайдиган эзгу ғоя ва таълимотлар билан ёвуз ва зарарли ғоялар ўртасида азалдан кураш мавжуд бўлиб келганини ва бу кураш бугун ҳам давом этаётганини кўрамиз”[1].

Глобаллашув жараёни бошқа жиҳатдан инсонга мафкуравий-маънавий таҳдид ўтказишнинг ўткир қуролига айланиб бормоқда, бу таҳдид инсон эркинлигини бўғиш, фикрий мутеликни қўллаб-қувватлаш; турли-туман жозибадор шиорлар орқали унинг руҳиятига мафкуравий, ғоявий ва информацион хуружлар кўринишида дахл қилмоқда, халқларнинг миллий ва диний илдизларига хавф солмоқда, энг хавфлиси, ёт ғоя ва зарарли қарашларни ёшлар қалби ва онгига сингдиришга уринмоқда. “Нега деганда, инсониятнинг кўп минг йиллик тажрибаси шундан далолат берадики, дунёдаги зўравон ва тажовузкор кучлар қайси бир халқ ёки мамлакатни ўзига тобе қилиб, бўйсундирмоқчи, унинг бойликларини эгалламоқчи бўлса, авваламбор,

уни қуролсизлантиришга, яъни энг буюк бойлиги бўлмиш миллий кадриятлари, тарихи ва маънавиятидан жудо қилишга уринади”[2].

Бугунги кунда ҳар қайси давлатнинг тараққиёти ва равнақи яқин ва узоқ кўшни давлатлар, балки бошқа минтақа ҳудудлар билан ҳам боғлиқ бўлмоқда, шу маънода “глобаллашув – бу аввало ҳаёт суръатларининг беқиёс даражада тезлашуви демакдир”[3].

Шу ўринда глобаллашув терминининг мазмун-моҳиятига тўхталадиган бўлсак, “глобаллашув” французча “global”-умумий, лотинча “globus”-шар, яъни ер юзига оид, бутун ер шарини қамраб олувчи[4] деган маънони англатади.

Ҳозирги пайтда инсоният ҳаётига катта хавф туғдираётган халқаро терроризм, диний экстремизм, наркоагрессия ва СПИД сингари офатлар ҳам одамлар ҳаётига реал офат эканлиги ҳаммамизга маълум. Лекин бугунги кунда ҳамма ҳам билавермайдиган, ошқора кўзга ташланмайдиган, маънавий ҳаётимизни издан чиқаришга қаратилган жиддий хатарлар ҳам борки, улар инсонни ўзлигидан айиришга, маънавий дунёсини тубанлик, жаҳолат иллатлари билан тўлдиришга, ҳатто инсон ҳаётини издан чиқариб юбориши билан хавфлидир. Инсон маънавиятини ўз измига солишга қаратилган турли таҳдид, хавф – хатарлар ялпи глобаллашув жараёнлари таъсирида, ахборот оламидаги янгиликлар билан ниқобланган ҳолда жамият ҳаётига шу қадар шиддат ва катта куч билан кириб келмоқдаки, уларнинг тузатиб бўлмайдиган зарарини ҳамма ҳам англай олмайди, буни фақат кенг фикрлайдиган, бу бузғунчи, хавфли офатнинг моҳиятини англай оладиган одамларгина тушуниб етадилар.

Бугун инсониятга бўлаётган таҳдидларнинг энг хатарлиси ҳарбий ёки иқтисодий таҳдидлар эмас, балки маънавий – мафкуравий таҳдидлардир. Зеро, инсон маънавиятини эгаллашга қаратилган ҳар қандай мафкура инсонни бемалол ўз таъсирига бўйсундира олади. Буни узоқдан эмас, яқин кунларда мамлакатимиз хавфсизлиги ва барқарорлигига қилинган турли таҳдидлар мисолида ҳам кўриш мумкин.

Глобаллашув жараёнлари жадаллашиб бораётган бугунги кунда мафкуравий, ғоявий, маънавий таҳдидлар мамлакатимиз келажаги учун энг катта хавф-хатарлардан бири бўлиб қолмоқда. Илм-фан, техника ютуқлари ривожланиб бораётган бугунги кунда бундай таҳдидлар янада хавфлироқ бўлиб бормоқда. Миллий маънавиятга қарши қаратилган таҳдидлар ҳақида гапириб, Биринчи Президентимиз И.А.Каримов шундай деган эди: “Бинобарин, маънавиятга қарши қаратилган ҳар қандай таҳдид ўз-ўзидан мамлакат хавфсизлигини, унинг миллий манфаатларини, соғлом авлод

келажани таъминлаш йўлидаги жиддий хатарлардан бирига айланиши ва охир оқибатда жамиятни инқирозга олиб келиши мумкин”[5].

Маънавиятга бўлаётган таҳдидларнинг хавfli томони шундаки, бузгунчи кучлар ўзларига нишон қилиб, авваламбор, барчамизнинг энг азиз, энг катта бойлигимиз, кўзимиз қораси бўлмиш ёшларимизни танламоқда, турли ниқоблар билан уларнинг фикрини чалғитишга, замонавий усул ва воситалар орқали уларнинг ҳали мурғак қалбларини эгаллашга интилмоқдалар. Улар иложи борича, ёшлар онгида асрлар давомида шаклланиб келган миллий қадриятларга нисбатан беписандлик, хурматсизлик кайфиятини уйғотиб, ўз мафқураси ва ғоясини сингдиришга интилмоқдалар.

Бугунги кунда маънавий таҳдидларга қарши тура олиш учун миллий ва умуминсоний қадриятларнинг уйғунлигига эришиш, ёшлар онгини шакллантиришга оид умумбашарий тажрибаларнинг ютуқ ва камчиликларини ўрганиш ҳамда улардан самарали фойдаланиш, бошқа миллатларни хурмат қилиш, уларнинг маданияти ва миллий қадриятларига онгли ёндашиш, ижтимоий муносабатларда инсонпарварлик, бағрикенглик ғояларининг акс этиши, ёшларнинг асосий қизиқиши ва фаолият доирасини ташкил этаётган турли хил соҳаларни тарбия жараёнида тўлиқ қамраб олиш лозим, бунда ахборот технологиялари хизматидан фойдаланишни кенг йўлга қўйиш, миллий қадриятларимизни ўзида акс эттирадиган интернет сайтлари, мультимедия ва роликларни кўпайтириш, шунингдек, ёшларда мафқуравий иммунитетни шакллантириш, миллий ғоя тарғиботини изчил давом эттириш яхши самара беради.

Юқорида кўрсатиб ўтилган ҳолатларнинг қарор топиши, шунингдек, таълим-тарбия жараёнида ёшларда миллий ғурур туйғусини шакллантириш масаласига алоҳида эътибор қаратилиши глобаллашув шароитида тарбия жараёнининг муваффақиятини таъминлайди.

Адабиётлар:

1. Каримов И.А.Юксак маънавият-енгилмас куч. –Тошкент: Маънавият, 2008. - 112 б.
2. Каримов И.А.Юксак маънавият-енгилмас куч. –Тошкент: Маънавият, 2008. - 11 б.
3. Каримов И. “Юксак маънавият – енгилмас куч”. Т.: Маънавият. 2008 й., 111 б.
4. Ўзбек тилининг изоҳли луғати. Т.: “Ўзбекистон миллий энциклопедияси”, 2006. Т.I. 507-б.
5. Каримов И. “Юксак маънавият – енгилмас куч”. Т.: Маънавият. 2008 й., 12 б.